

De huidige coronacrisis vraagt nu terecht de volledige aandacht van de overheid en het Nederlandse zorgstelsel. Gelukkig maakt biotech zijn belofte waar, en brandt met de komst van vaccins en het starten van de vaccinatiecampagne licht aan het eind van de tunnel. Het ministerie van VWS werpt met de discussienota "Zorg voor de toekomst" de blik vooruit. HollandBIO denkt graag mee over de ideale inrichting van ons zorgsysteem. Als belangenvereniging vertegenwoordigt en verbindt HollandBIO de life sciences bedrijven in Nederland. Samen werken we aan ons toekomstideaal: een maatschappij waarin biotechnologie maximaal bijdraagt aan gezondheid en duurzaamheid. Om ervoor te zorgen dat biotech innovaties snel en breed beschikbaar zijn, gaat HollandBIO obstakels te lijf die de ambities van de biotech koplopers in de weg staan. We gaan voor vooruitgang, ook wanneer we daarvoor de status quo ter discussie moeten stellen.

Onze ambitie is gezondheid op maat: elke patiënt de beste behandeling op het juiste moment
Mensen lijken in veel opzichten op elkaar en tegelijkertijd zijn we allemaal uniek. Je gezondheid is van heel veel factoren afhankelijk: DNA, leefstijl, waar je woont, wat voor werk je doet, wat je eet, maar ziekte is ook vaak domme pech. Wanneer je ziek bent, wil je maar één ding en dat is beter worden. Maar wat werkt voor jou, hoeft niet te werken voor een ander. Gelukkig zijn we door technologische innovatie steeds beter in staat om te bepalen wat voor een individueel persoon de beste behandeling is.

Het is onze ambitie om maximaal bij te dragen aan gezondheid op maat. Elke patiënt de juiste en beste behandeling op het juiste moment. Wanneer die behandeling er nog niet is, en dat is het geval bij 95% van de zeldzame ziektes, dan zet onze achterban zich in om deze behandelingen te ontwikkelen. Wanneer er al wel een behandeling is, zetten onze leden zich in om ervoor te zorgen dat deze de juiste patiënten bereiken. Dat gaat niet altijd zonder slag of stoot.

In het schetsen van de toekomst van het Nederlandse zorgstelsel is het ministerie van VWS in deze discussienota uitgegaan van de bestaande processen. Binnen dit kader is gekeken waar verbeterlagen mogelijk zijn. Wij roepen juist op: kijk verder dan de gebaande paden. Let's challenge the status quo, together, today!

Maatschappelijke uitdagingen vragen om oplossingen waarbij gezondheid, betaalbaarheid en innovatie hand in hand gaan

De gezondheidszorg in Nederland is gelukkig van hoge kwaliteit en behoort tot de wereldtop. Toch staan we als samenleving voor een aantal grote uitdagingen. De zorgvraag en dus de maatschappelijke kosten nemen toe, onder andere door vergrijzing en ongezonde leefstijl in combinatie met een tekort aan zorgprofessionals. Ook heeft de huidige wereldwijde pandemie aangetoond hoe kwetsbaar we als samenleving kunnen zijn. Daartegenover staat dat technologische innovaties steeds meer mogelijk maken. Door gebundelde krachten waren er binnen één jaar de eerste COVID-vaccins beschikbaar. Tevens zien we steeds meer baanbrekende innovaties die patiënten nieuw levensperspectief geven en de transitie naar gezondheid op maat faciliteren.

Ondanks die mooie resultaten, laat de manier waarop we innovaties ontwikkelen en implementeren soms te wensen over. HollandBIO maakt zich zorgen of de innovaties waar onze sector aan werkt, hun doel, de patiënt, nog wel zullen bereiken. Geneesmiddelenontwikkeling duurt lang, is risicovol en kostbaar. Technologische innovaties vinden in een conservatieve omgeving als de geneeskunde maar moeilijk hun weg naar de praktijk. Wat ook niet helpt is de tendens om kortzichtig alleen naar kostenbesparingen te kijken. Ook lijkt het wel alsof de mate van “gepersonaliseerdheid” omgekeerd evenredig is met toegankelijkheid. Dat staat onze ambitie om elke patiënt van de beste behandeling op het juiste moment te voorzien in de weg. Het moet sneller en beter.

Wij pleiten voor oplossingen die het pad van lab naar patiënt effenen. Voor oplossingen waarbij gezondheid, betaalbaarheid en innovatie hand in hand gaan. En hoewel er geen quick-fix is, zien we volop mogelijkheden. Hieronder lichten we er een aantal verder toe.

Voorkomen is beter dan genezen: preventie en vaccinatie verdienen meer aandacht

De heilige graal van de gezondheidszorg is zonder twijfel preventie. Voorkomen is immers beter dan genezen. Toch steken we in Nederland relatief weinig geld in het verder van de grond krijgen van preventie en preventieve interventies, of dat nu vaccinatie, voeding of slimme monitoring en diagnostiek is.

De coronacrisis maakt eens te meer duidelijk dat het grondig voorbereid zijn op uitbraken van infectieziekten vraagt om een structurelere aanpak met alle betrokken partijen. HollandBIO pleit dan ook voor een ‘Deltaplan Preventie’ dat een stevige samenwerking door de hele keten beoogt om toekomstige uitdagingen voor te zijn en het hoofd te bieden: of het nu gaat om een nieuw virus, toenemende antibioticaresistentie of andere uitdagingen op het vlak van volksgezondheid waar op dit moment niets of te weinig van de grond komt om die te adresseren.

Daarnaast vragen we graag specifiek [aandacht voor vaccinatie](#). Want waar de Nederlandse overheid aan de ene kant aangeeft dat zij inzet op een vaccinatiebeleid waarmee zoveel mogelijk gezondheidswinst wordt behaald, zijn aan de andere kant verschillende punten waar het beleid op dit moment nog spaak loopt en waar we iets aan kunnen doen. Een van die verbeterpunten is de [tijdige advisering over en implementatie van vaccins](#), zodat elk vaccin wordt voorzien van een toegangroute op maat. Ieder geregistreerd vaccin zou direct van advies voorzien moeten worden over de plek die zij in het stelsel krijgt, in plaats van de (vaak jarenlange) wachttijden op advisering door de Gezondheidsraad. Ook kan het advies van de Gezondheidsraad en het RIVM parallel plaatsvinden, zoals dat al gebeurt in het Verenigd Koninkrijk. Verder zou ook de werkwijze van het Outbreak Management Team en Bestuurlijk AfstemmingsOverleg, dankzij deze crisis inmiddels bekend bij velen, een aantal ‘best practices’ en inzichten kunnen bevatten die ook van waarde zijn voor verbetering van de reguliere route. Tenslotte is ook meer duidelijkheid nodig over de inbedding van communicatie en voorlichting over vaccinaties buiten de programma’s van de overheid. Deze vallen nu tussen wal en schip, waardoor Nederlandse burgers geen geïnformeerde keuze kunnen maken over de vraag of een bepaalde vaccinatie voor hen waarde toevoegt.

Slimmer meten: technologische innovaties sneller en beter van lab naar praktijk

Het mogelijk maken van de transitie richting personalised medicine is wat HollandBIO betreft de komende jaren één van de meest urgente zorgopgaven. De ontwikkeling en inzet van slimmer meten technologieën en toepassingen kunnen deze transitie op een duurzame manier realiseren, bijvoorbeeld door de brede inzet van DNA-profielen en Whole Genome Sequencing (WGS). Wij zijn overtuigd van de grote potentie van deze technologieën om patiënten van de juiste zorg, op het juiste moment te voorzien.

Slimme meetmethoden stellen ons in staat steeds meer en betere data te vergaren. En data is het nieuwe goud van de gezondheidszorg. Data stelt ons in staat om te bepalen hoe het met iemands gezondheid is en wat de juiste interventie is: niets doen, blijven monitoren, het inzetten van een preventieve interventie om ziekte te voorkomen, de start van een zo gericht mogelijke behandeling. Of, waar goede behandelingen ontbreken, het benutten van data om de ontwikkeling van nieuwe behandelingen te versnellen en te verbeteren.

De HollandBIO achterban bulkt van de ambitie én potentie om te zorgen dat iedere patiënt de juiste zorg op het juiste moment krijgt. Van start-ups tot scale-ups en multinationals, van samenwerkingsverbanden tot stichtingen: ze ontwikkelen óf gebruiken slimme meet- en analysemethoden als (whole genome) sequencing, 3D-celweek, organoïden, organs-on-a-chip, single cell sequencing, imaging, bioinformatica en artificial intelligence. Stuk voor stuk zijn dit technologieën die de transitie richting personalised medicine kunnen faciliteren en die daarnaast de ontwikkeling van nieuwe behandelingen bespoedigen. Gelukkig erkennen de meeste partijen in het zorgveld de kansen van innovatieve technologieën. Er valt immers weinig in te brengen tegen gezondheid op maat en gepast gebruik, om onder andere verspilling tegen te gaan en de stijgende zorgkosten te beteugelen.

Waarom worden de vele innovaties dan nog niet op grote schaal toegepast in de reguliere zorg? Daar is een veelheid aan redenen voor. Te duur, onzekerheden over de juiste tijd, wijze en plaats van inzet en over effectiviteit, gebrek aan de juiste (data) infrastructuur, conflicterende belangen, en dan natuurlijk nog de vele ethische vraagstukken. In sommige gevallen zoekt de technologie nog een toepassing, terwijl in andere gevallen gekwalificeerde gevalideerde technologieën (nog) niet optimaal worden ingezet. Een interviewronde onder de slimmer meet-bedrijven in onze achterban bevestigt dat beeld: de drie achtereenvolgende drempels “het kan niet”, “het mag niet” of “het gebeurt niet” staan benutting van innovaties in de praktijk in de weg. Een heldere route van lab naar praktijk ontbreekt. Onze bevindingen vinden jullie in deze [infographic](#).

De ambtelijke inzet om hordes weg te nemen mist volgens ons ambitie, de bereidheid om buiten bestaande kaders te denken en snelheid. We zitten midden in de [Bio Revolution](#). Technologische innovaties volgen elkaar in een rap tempo op. Maar met het tempo waarin we nu makelen en schakelen in Nederland, zijn de testen en technologieën achterhaald tegen de tijd dat ze een patiënt bereiken. Het duurt en duurt, terwijl het patiënten juist aan tijd ontbreekt.

De lat moet omhoog. Dat vraagt om extra investeringen in ontwikkeling, kwalificatie, validatie en commercialisatie van deze toepassingen en het creëren van een heldere route van lab naar praktijk komt, waarmee innovatieve technologieën breed en snel geïmplementeerd kunnen worden. Zo kan er bijvoorbeeld al een enorme winst behaald worden door ervoor te zorgen dat reeds gekwalificeerde innovatieve technologieën (met CE-markering) snel en breed geïmplementeerd worden, zodat zij hun waarde (effectiviteit) in de praktijk kunnen aantonen. Het is hoog tijd dat we de benauwende beoordelingskaders van ons afwerpen en out-of-the-box gaan denken. Rol die rode loper maar uit.

Maak werk van een adaptief ecosysteem waarbij de verschillende stappen in het geneesmiddelontwikkelingsproces naadloos op elkaar aansluiten

De ontwikkelingen in de life sciences gaan razendsnel. Dat levert geheel nieuwe innovaties op: weesgeneesmiddelen, immuuntherapie, cel- en genterapie, vaccins, prognostica en diagnostica. Juist voor deze innovatieve koplopers loopt het systeem als eerste spaak. Nederland is op diverse vlakken nog niet ingericht op het ontwikkelen, inzetten en vergoeden van deze nieuwe behandelingen. Die ontwikkelingen vergen continue aanpassing en bijsturing van zowel het geneesmiddelenbeleid als het zorgstelsel. De afgelopen jaren stond het geneesmiddelenbeleid en bijbehorende maatregelen goeddeels in het teken van kostenbeheersing. Het beleid heeft weliswaar succes geboekt in het beheersen van uitgaven, maar heeft ook geleid tot toenemende bureaucratie, complexiteit en vertraagde toegankelijkheid van de geneesmiddelenzorg. Het ging ten koste van de hoognodige modernisering van het systeem om de implementatie, toegankelijkheid en financiering van innovaties te bevorderen.

Om van Nederland een internationale koploper te maken, is het noodzakelijk dat we samen gaan werken aan het stimuleren van klinisch onderzoek, het zorgen voor nieuwe modellen voor registratie, beoordeling en vergoeding en de praktische inbedding van deze nieuwe, andersoortige behandelingen in ons zorgecosysteem. We pleiten voor een betere aansluiting van Europese EMA-routes voor voorwaardelijke en versnelde toegang op de situatie in Nederland, waar we niet toegerust zijn op het beoordelen en vergoeden van deze vaak veelbelovende behandelingen. Ook is het beoordelingskader van het Zorginstituut in het licht van de gepersonaliseerde behandelingen dringend aan modernisering toe. Tenslotte valt er in Nederland veel winst te behalen in de implementatie van bijpassende innovatieve vergoedingsmodellen, die gezondheidswinst maximaliseren en tegelijkertijd optimaal aansluiten bij het beschikbare budget. Mooie voorbeelden zijn DRUP¹ en DAP².

De industrie als onderdeel van de oplossing

In de internationale afzetmarkt van vaccins en geneesmiddelen, heeft Nederland een klein aandeel van ongeveer 1%. Dit betekent dat Nederland zelf weinig invloed heeft op de koers van deze internationale sector. Maar: die ogenschijnlijke zwakte is tegelijkertijd een mogelijke sterkte. In combinatie met de sterktes die Nederland kenmerkt, kunnen we ons bescheiden aandeel benutten als dé internationale proeftuin voor het sneller en beter ontwikkelen en toepassen van nieuwe behandelingen en preventieve interventies. Als we daarin slagen, kan Nederland als koploper internationaal de weg wijzen, en werk maken van het volledig verenigen van gezondheidswinst, innovatie en betaalbaarheid.

Willen we in Nederland werk maken van de ambitie om een internationale proeftuin te worden voor het sneller en beter ontwikkelen en toepassen van nieuwe behandelingen en preventieve interventies, dan hebben we de sector daar keihard bij nodig. Op dit moment is het helaas zo dat ontwikkelaars van vaccins, geneesmiddelen en andere interventies vooral gezien worden als het probleem, in plaats van de oplossing. Dit heeft tot gevolg dat het debat over nieuwe geneesmiddelen totaal gepolariseerd is en het feit dat de uitgaven aan geneesmiddelen al jarenlang een stabiel aandeel uitmaken van de zorgkosten, totaal wordt genegeerd. Willen we deze negatieve spiraal doorbreken, dan is een gedeeld beeld van de feiten en de beginsituatie onontbeerlijk. Daarnaast is open met elkaar blijven praten essentieel. Het blijft een vreemde gewaarwording dat de partij die toch wel een heel cruciale rol vervuld in onze gezondheidszorg, namelijk het

¹ <https://www.cpct.nl/drup-drug-rediscovery-protocol-studie/>

² <https://www.nvmo.org/2021/01/drug-access-protocol-gestart/>

ontwikkelen, produceren én op de markt brengen van (COVID-)vaccins, geneesmiddelen en andere interventies, consequent geweerd worden uit allerlei relevante overlegorganen. Laten we convergeren in plaats van divergeren en samen bouwen aan onderling vertrouwen. Pas dan kunnen we samen werk maken van oplossingen waar iedereen beter van wordt.

Investeer in innovatie

Vernieuwing is één van de hoofdthema's die wordt aangehaald in de discussienota. Vernieuwing is niet in een dag gerealiseerd. Men moet eerst zaaien, om te kunnen oogsten. Het stimuleren van innovatie leidt uiteindelijk tot producten, diensten en toepassingen die bijdragen aan meerdere opties, concurrentie en gezondheidswinst. Het plukken van de vruchten van innovatie, staat of valt echter met de mate waarin we erin slagen deze ook daadwerkelijk in de praktijk toe te passen. Laten we ervoor zorgen dat vernieuwing en innovatie de ruimte krijgen die zij verdienen, om vandaag al klaar te zijn voor de zorg van morgen.